# СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ — РІК XXXII. — Число 107. — Джерзи Сіті, Н. Дж., четвер, 8. мая, 1924. — VOL. XXXII. — No. 107. — Jersey City, N. J., Thursday, May 8, 1924. — THREE CENTS


## Амер. Федерація Праці про вибір кандидатів на президента

**ВАШІНГТОН, 6. мая.** — Американська Федерація Праці видала свою публичну заяву про те, на що вона буде дивитися при наближаючихся виборах президента Злучених Держав.

За найважнійшу справу вважає Федерація Праці привернення чесности в уряді, яка була потрясена роскриттями урядових скандалів за послідних кілька місяців. Далі заява згадує такі справи, як: діточа праця, податки, бонус для жовнірів, обмеження власти Найвисшого Суду, знесення Зелізничої обітничої Ради, приступлення до Ліги Народів та межинародного суду при Лізі, і таке инче. У спеціяльнім уступі домагається обмеження іміґрації та привернення пива.

### СЕНАТОР ОБЖАЛОВУЄ ПРЕЗИДЕНТА.

**ВАШІНГТОН, 6. мая.** — Републиканський сенатор Норис виступив у сенаті з тяжкими закидами проти президента Кулиджа. Норис закидав президентови, що він не поступав чесно в справах іміґрації, слідств та винайму федеральних земель та фабрик, але хитрив.

Слова Нориса визвали в сенаті довшу дебату, в якій сенатори кидали проти себе всякі закиди.

### КУЛИДЖ ПРОТИ НОВИХ ПОДАТКОВИХ ПРОЄКТІВ.

**ВАШІНГТОН, 6. мая.** — Президент Кулидж заявив провідникам сенату, що він не езгоджуеться з проектами демократичних сенаторів та конгресменів щодо підвисшення податків на великі корпорації.

Ходять чутки, що після конференції з президентом републиканські сенатори стали думати про те, чи не погодитибся їм з поступовим бльоком і в той спосіб побити демократів.

### ФОРД ТАКИ НЕ ХОЧЕ СТАВАТИ ПЕРЕД СЕНАТОМ.

**ДІТРОЙТ, Мишиген, 6. мая.** — Генрі Форд вислав до сенатора Норриса листа, в якім заявляє, що не стане перед сенатовим рільничим комітетом, що хоче переслухувати його за аренду Масел Шовлс.

### НОВІ ЗМІНИ В ІМІҐРАЦІЙНІМ ЗАКОНІ.

**ВАШІНГТОН, 6. мая.** — Конференція представників обох палат конґресу, яка має на ціли вирівнати незгідности в ухвалах обох палат, розглядала іміґраційний проект та постановила завести там ще одну поправку, після котрої жінки та діти американських горожан малиби право приїзджати до Злучених Держав без огляду на вичерпанне квоти. До такого права малиби мати діти лишень до 18 літ життя.

### АМЕРИКА ЛИШИЛАСЯ ПОЗАДУ НА МОРЮ?

**ВАШІНГТОН, 6. мая.** — Сенатори, що розслїджують стан американської фльоти в порівнанню з фльотою Японії й Анґлії, предложили спеціяльному комітетови сенату цифри, які малиби виказувати, що Япан має на морю більшу силу, як Америка.

### ЩЕ ОДНО СЛІДСТВО.

**ВАШІНГТОН, 6. мая.** — Сенат постановив нині розслідити цілу справу надавання федеральних земель зелізничим підприємствам. Ходить головно о надавання земель зелізниці Нордерн Пасифик.

### СЛІДСТВО ПРОТИ КОНГРЕСМЕНІВ ЗА ХАБАРНИЦТВО.

**КОВИНГТОН, Кентакі, 6. мая.** — Федеральна прокуратoрія, котра помагає конґресови вести слідство проти двох конґресменів, обжалованих за вживанне своїх уплйвів для безправної торговлі горячими напитками, переконалася, що конгресмен Ленглі вложив у банках за три роки свого послования 115,000 долярів, хоча його річна пенсія в конґресі виносить усего 7,500 долярів.

### СКІНЧИЛИ ПЕРЕСЛУХАННЄ В СПРАВІ ФИЛИПІНСЬКИХ ОСТРОВІВ.

**ВАШІНГТОН, 6. мая.** — Комітет палати послів для справ островів уже покінчив свої переслухання в справі закона про Филипинські острови. Більшість комітету схиляється за законом, щоби островам надати самостійність з 1954ц роком, але декотрі члени виступають за ранішою датою.

### ПЕРЕДВИБОРЧІ ВИДАТКИ.

**ГАРИСБУРГ, Па., 6. мая.** — Ралф Бівер Страсбургер, видавець з Нориставну, видав коло 61 тисяча долярів, щоби бути вибраним членом републиканської конвенції, яка має встановити кандидата на президента Злучених Держав. Його заходи були звернені на побитте Пинша.

### АМЕРИКАНСЬКІ КУПЦІ ЗА ПЛЯНОМ ДОСА.

**КЛІВЛЕНД, Огайо, 6. мая.** — Річна конвенція Торговельних Палат Злучених Держав, що відбувається в сьому місті, приняла резолюцію за пляном Доса.

### ЗМЕНЧЕННЄ ЧИСЛА ФАБРИЧНИХ РОБІТНИКІВ.

**ОЛБАНІ, Ню Йорк, 6. мая.** — Звіт департаменту праці стейту Ню Йорку за місяць квітень показує, що число робітників, занятих у фабриках сього стейту в сім місяци, зменчилося в порівнанню з місяцем мартом.

### ВИГРАЛИ СТРАЙК.

**БОФАЛО, Ню Йорк, 6. мая.** — Коло пів тисячки місцевих столярів виграло страйк, що почався з початком мая через те, що підприємці не захотіли пристати на домагання юнії підвисшити робітничу заплату робітників з 8 на 9 долярів за 8 годин праці.

### З ПЕРЕДВИБОРЧОЇ КАМПАНІЇ.

**САН ФРАНЦИСКО, 6. мая.** — Вибори делегатів на републиканську конвенцію в Калифорнії показують, що й там Кулидж має поважне число прихильників.

### ЗАВЕРУХА НА КУБІ СЛАБНЕ.

ГАВАНА, 6. мая. — Уряд подає вістку, що його військам удалося остаточно розбити повстанців у окрузі Орієнте. Розбиті повстанці втекли в ліси.

### ЯПАНЦІ ПРОСЯТЬ МЕТОДИСТІВ О ПОМІЧ.

СПРИНГФИЛД, Месечузетс, 6. мая — Японські організації віднеслися до конвенції методиської церкви, щоби вона вставилася за ними та домагалася від конґресу скасовання в новім іміґраційнім законі уступа про повне виключення японської іміґрації.

Конвенція довго дебатувала над питанням, як поборювати католицьку пропаґанду. На конвенції підносилися голоси обурення, що римо-католики мають в порівнанню до числа своїх вірних більше публичних урядників, як другі віроісповідання. Методистів обурює се тим більше, що їх проповідників у Злучених Державах є аж 45,786, тоді як католицьких священиків є 28,287.

### СПОСІБ ПРОТИ МОРСЬКОЇ ХВОРОБИ.

В „Мюнхенському Медичному Тижневику" подає др. Гене способи проти морської недуги. Штучний напір крови до голови є випробованим способом проти морської хвороби. Давніще для цього обвязувано голову в хустки, намочені в горячій воді. Тепер осягається це при помочі спеціяльних апаратів. Др. Бір затамував кров у мізку так, що стискав головні жили. Цей спосіб не є зовсім добрий. Спричинює часом недомагання в органах віддихових, гортанці й ин. Уживають також сталевої опояски. Вона оставляє гортанку свобідною, а в голові затамовує кров. Др. Гене випробував цю опаску на трицяти людях і то підчас бурі в подорожі, що тривала 7—34 годин. Людям цим було від 16 — 48 літ. Ці люде не примінювали иншого способу проти морської хвороби. Після наложення опояски треба вигідно сидіти у лежаку, а не лежати поземо. Люде, які передше все нездужали морською хворобою з опояскою подорожували здорові. Люде старші, які нездужають на серце або на артерії, не можуть уживати такої опояски, або принаймеше за лікарською порадою.

### 200-ЛІТНІЙ ЮВІЛЕЙ КОЛЬОНСЬКОЇ ВОДИ.

Слідуючого (1925) року кольонська вода святкуватиме 200-літні роковини. В 1725-ому році Італієць Джован Марія Фаріно переселився до Кольонії (місто над Реном у Німеччині) і пустив у торговлю запашну воду, названу від міста „кольонською". Напевно ні про одно инше косметичне средство і перфуми не було стільки диспут, як про кольонську воду. Є погляд, що славну рецепту цієї води уложив насамперед якийсь Де Феміс ще в 1690 році. Инші не погоджуються щодо року і подають рік 1709.

У Франції є одна ціла книга про історію розвитку кольонської води. Там сказано, що не в Кольонії, а в иншому якомусь німецькому місті появилась ця вода у торговлі. Попередницею кольонської води вважають „мадярську воду" якогось Арнольдуса Ніляниуса, що жив між 1235 і 1312-им роком. Друга запашна вода великої слави є „Еай де Кармес", яку до Парижа принесли Кармеліти 1611 року. З початком 17-го століття усунула кольонська вода всі спроби парфумерії. Думають, що запашна вода була знана в Італії вже в 17-ому ст. і що рідня Фаріна вживала італійської рецепти. Тайну запопадливо зберігали, але здається, що навіть члени семі конкурували між собою. Вже в 18-ому столітті були у Кольонії инші вироби запашної води, котрі всетаки називалися „Джован Марія Фаріна". Склад води ще й сьогодня є тайною поодиноких фабрик. Кожни має дещо спеціяльного і надто сміло було би говорити, що істнує ще оригінальна рецепта з XVIII. століття.

### НОВЕ РОЗГЛЯНЕННЄ КИЇВСЬКОГО ПРОЦЕСУ.

З Москви звідомляють: Присуд у справі професорів і вчених, засуджених в Києві не є конечний. Цілу справу віддалено до найвисшого суду радянської України в Харкові для нового розглянення.

### ВІДЗНАЧЕННЯ 103-ЛІТНЬОЇ БАБУСІ.

Жозефіні Кльодері, котра тепер скінчила гарний вік — 103 роки, а котра все ще працює на полі, признано відзнаку „Меріте Аґріколе", на знак великих заслуг, які поклала довгою хліборобською працею.

### ПРОВІДНИК ЯПОНСЬКИХ РОБІТНИКІВ.

В Японії має великий вплив на робітництво 35-літній чоловік, якого називають „святим Кабава". В 1921 р. проводив він робітничим страйком у величезі 35-тисячної товпи, подокому місті Кобе. Коли йшов на бав цей похід на святочний похід паломників, що йдуть від одної святині до другої. Виховався у домі богатого вуйка. Ще як ученик евангелицької ґімназії, перейшов Кабава на християнство. Колиж посвятився проповідництву замісць державній службі, відрікся його вуйко. Попри студіювання теольоґії присвятився праці для народу в дуже занедбаній дільниці міста Кобе, Шінкава. Хоч сам був дуже слабого здоровля замешкав там. Старався пізнати життя тамошних убогих людей і в инших японських міст. Завдяки його книжці „Психольоґія вбожества" зайнялося і правительство цією важною справою. Спочатку вбогі люде не дуже вірили Каґаві, а навіть знущалися над ним; та завдяки дійсно евангельській відданости, соціяльній і літературній праці Каґави, — це недовіря зовсім зникло. І правительство спочатку не довіряло Каґаві, але тепер бачить у нюому опору проти большевизму. „Ці, що особисто знають того чоловіка — читаємо в „Східно-азійському огляді", — одушевляються його чистотою, спокоєм душі і ніжною любовю, яка виходить із його душі для всіх ближніх".

### ВПЛИВ КАВИ І ЧАЮ НА ЛЮДСЬКИЙ ОРГАНІЗМ.

Дехто говорить, що чай йому краще пити, як каву, бо кава є „за сильна". Щоби переконатися про це твердження, фізіольоґи Леман і Вайль робили спроби з впливом кави і чаю. Висліди подали в „Архі для гигієни". Робили це так, що Леман приготовив ріжні мішанини на переміни: чисту каву, каву з малою скількістю кофеїни, чай і чай з домішкою кофеїни. Вайль випивав ці мішанини, не знаючи їх складових частей. При цьому слідкував биття пульса, віддих, появи схвилювання, сон і т. д. Показалося, що подразнючий вплив кави і чаю залежить лише від скількости спожитої кофеїни.

## Російська советська влада вязнить і судить своїх урядовців в Петербурзі за перекупства.

**ЛЕНІНГРАД, Московщина, 6. мая.** — Тут поставлено перед осібну комісію найвисшого суду з Москви 43 особи, які обжалувано, що брали і давали хабарі. Між обжалуваними є трох суддів, один прокуратор, десять ревізорів і кількох адвокатів. Всі вони були у звязках з цивільними і військовими трибуналами.

Советське правительство закидає обжалуваним, що вони увільняли особи, які обвинувачено за кримінальні і цивільні провини.

Якщо осібна комісія і найвисший суд признає ті увільнені особи винними ,так підозрілих урядовців жде кара смерти.

Тут арештовано також богато контр-революціонерів, між іншими сімох членів родини Голіціна, котрі переписувалися з великим князем Кирилом Романовом, що кандидує на російський Престол.

### ПУАНКАРЕ ПЕРЕД ВИБОРАМИ.

**ПАРИЖ, 6. мая.** — Французький премієр Пуанкаре заявив нині, що Франція є проти всякої диктатури, червоної чи білої, а також не дозволить, аби про її долю рішали міжнародні конференції.

Він мав на увазі німецькі вибори і вибори французькі, які будуть сеї неділі. Се був його заклик до виборців, щоб підперли його групу, яка хоче правити при помочі парляменту і вести самостійну французьку заграничну політику.

### ВПЛИВ ФРАНЦУСЬКОЇ ПОЛІТИКИ НА НІМЕЦЬКІ ВИБОРИ.

**ПАРИЖ, 6. мая.** — Тутешній дневник Ле Суар пише, що німецькі націоналісти осягнули значний успіх наслідком французької політики в Рурщині. Також, пише газета, Рурщані вибрали комуністів яко протест проти французької окупації їх країни.

### НІМЕЦЬКИЙ КАБІНЕТ ЩЕ НЕ УСТУПАЄ.

**БЕРЛІН, 6. мая.** — Німецький кабінет Маркса не уступить тепер, а буде ждати аж до скликання нового парляменту і до укладу його нових сил.

### АЛІЯНТИ ПРОСЯТЬ АМЕРИКУ НА КОНФЕРЕНЦІЮ.

**ЛОНДОН, 6. мая.** — Аліянти запросять Злучені Держави до участи в конференції у справі введення в життє пляну комісії Доса, яка відбудеться тут в червні сього року.

### НЕВЕЛИКА БІЛЬШІСТЬ ЗА ПЛЯНОМ ДОСА.

**БЕРЛІН, 6. мая.** — Остаточний вислід німецьких федеральних парляментарних виборів показує, що новий парлямент мати-ме дуже незначну більшість прихильників пляну комісії Доса.

### ФРАНЦІЯ ЗНЕВІРЮЄТЬСЯ У ПЛЯН ДОСА.

**ПАРИЖ, 6. мая.** — Французька преса заповідає невдачу для пляну Доса. За причину подає вислід німецьких виборів, який не дав значної більшости для теперішнього або будучого угодового німецького правительства.

### РОСІЯ ЗРИВАЄ ТОРГОВЕЛЬНІ ЗНОСИНИ З НІМЕЧЧИНОЮ.

**БЕРЛІН, 5. мая.** — Тутешня російська советська амбасада оголосила, що зриває всі торговельні зносини з Німеччиною і замикає свої торговельні місії в Берліні, Гамбурзі і Липску, з причини, що не одержала жадної сатисфакції від німецького правительства по нападі і ревізії, яку німецька поліція перевела в тутешній російській йторговельній місії.

Російський амбасадор Крестінський ще не виїхав з Берліна.

Видно, що „торговельні зносини" Росії з Німеччиною не дуже великі, коли їх можна зривати кождого дня.

### РОЗПУСК БАВАРСЬКОГО СОЙМУ.

**МІНХЕН, столиця Баварії, 5. мая.** — Баварський сойм розпущено.

Кабінет під проводом премієра Кніллінга уступив.

### ОБІКРАЛИ УКРАЇНСЬКОГО СЕНАТОРА У ВАРШАВІ.

**ЛЬВІВ, 15. квітня.** — На днях невідомі злодії закрались до мешкання сенатора Івана Пастернака, що займав кімнату у Вольській гостинниці у Варшаві і забрали всю його одіж. Розшуки поліції залишились, як звичайно, без висліду.

### ЛІБЕРАЛИ З ПАРТІЄЮ ПРАЦІ.

**ЛОНДОН, 6. мая.** — Ліберали голосували в палаті громад разом з членами Партії Праці над справою буджету і не допустили до змін, які предкладали консервативні.

### ГОНОРОВІ ДОКТОРАТИ.

**ГЛЕСГОВ, Шотляндія, 6. мая.** — Сенат Глесговського університету відзначить на другий місяць почесними докторатами британського премієра Джеймса Ремсея Мекдоналда і двох Американців, адмірала Монтгомері М. Тейлора і директора британського відділу американського університетського союза, Джорджа Е. Лек Ліна.

### САМОВБИЙСТВО КАТА.

**БЕРЛІН, 6. мая.** — В Бреславі, на Горішньому Шлеську, поповнив самовбийство кат Доренц Ахвайц, котрий у своему життю повісив 123 особи, засуджені на смерть.

Він замолоду був різником, а на старші літа став катом. Тепер мав 74 роки і коли покинув службу, одержав платні 5 долярів місячно. З того не міг вижити, попав у розпуку і відібрав собі життя.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 3, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

| SUBSCRIPTION RATES: | | ПЕРЕДПЛАТА: | |
|---|---|---|---|
| [illegible] | | Поодинокe число три центи. | |
| [illegible] | $ 7.00 | На рік | $ 7.00 |
| [illegible] | $ 3.75 | На пів року | $ 3.75 |
| [illegible] | $ 2.00 | На три місяці | $ 2.00 |
| Foreign and Jersey City Rates. | | В Джерзи Сіті і заграницею. | |
| One year | $10.00 | На рік | $10.00 |
| Six months | $ 5.00 | На пів року | $ 5.00 |
| Three months | $ 2.75 | На три місяці | $2.75 |

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

В Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.

Адреса: "SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

# НЕ ДУРІМ СЕБЕ!

Російські большевики присилають з України звідомленне, що там є тепер 15,000 українських шкіл; що є українські університети; що є українські ґазети, видання; що урядованне в українській мові і т. д.

Все те гарно виглядає на папері, але достовірні вісти з України кажуть, що все те дійсно і є ТІЛЬКИ НА ПАПЕРІ.

Поправді, на Україні по самих селах могло би бути 50,000 шкіл, одначе добре було-б якби було бодай 15,000, та се брехня. Там майже жадних шкіл нема. Майже всі школи позамикані, а які нібито істнують, так в них нема добрих вчителів і нема корисного навчання дітий. Таксамо з тими нібито університетами. Вони істнують тільки з назви, а наділі в них наука майже цілком завмерла. Ґазет і книжок трохи друкується, але так мало (по 1,000 примірників), що не вистарчило-б навіть на одну волость, якби справу трактовано серіозно, а не яко блоф.

Українці в старому краю вже знають большевицькі методи і не вірять в їх блофи.

Але треба вірити большевикам, коли вони говорять такі речі, які свідчать проти них.

Наприклад, коли вони обчисляють, що на Україні тепер ЛИШЕ 20,000,000 УКРАЇНЦІВ. Се значить, що під большевицьким самодержавем згинуло з голоду і з руки Чеки 10 міліонів Українців. Се значить, що число Українців вернулось до 1900 року і вони стались меньшою і слабшою нацією.

Або, коли большевики пишуть, що на Україні НЕМА ГРОШИЙ, лише малюнки гроший. Се значить, що там завмерло господарське життє і що край страшно зубожів; що вернувся щодо економічного життя сотки літ взад; що український нарід став бідним і забутим народом.

Загалом беручи, Україна стратила головно: 1 — в числі населення; — 2. — в господарстві; — 3. — в шкільництві.

Тепер Україна немов по татарському наїзді. Бідний безпросвітний, обезлюднений край.

З того радість російським большевикам, бо такий край легко держати в руках. Радість і Полякам, бо вони, бачучи безсильну Україну, мають надію, що вона не зможе стати в обороні Західної України.

Але знову наша надія в сьому, що і Росія і Польща яко імперії скоро розлетяться, а тоді Україна стане вільна і у вільности набере скоро сил та стане ще могучою державою, могучійшою від сих, що нині хотять її позбавити життя.

# ЖАЛІБНА УРОЧИСТІСТЬ В ПАМЯТЬ ПОК. О. БЕСАРАБОВОЇ У ПРАЗІ.

„Як повідомляє чеська ґазета „Народні Лісти", у Празі відбулась жалібна урочистість, зорганізована українською еміґрацією у Чехо-Словаччині. Ґазета пише про урочистість: На жалібному святі в память Ольги Бесарабової, убитої у львівській вязниці, принято слідуючу резолюцію:

Жалібні збори віддають честь памяти Покійної і обвинувачують перед цілим світом Польщу за її терористичне правлінне на українському терені. Жалібні збори звертаються з протестом до союзних держав, які рішенням з 14. березня, 1923, дали українські землі Галичини, Волині, Холмщини і Полісся, Польщі, а також звертає увагу на те й Ліґи Народів. Вісім міліонів Українців утратило не тільки свою національну незалежність, але сталось жертвою просто варварської денаціоналізації.

# НА ВИСТАВІ В ЛИПСКУ.

До берлінського Літопису пишуть з Липска:

На одному углі берлінське „Українське Слово". Не ефектовне на зверх, та цікаве в середині. Нові видання Словарів Уманця й Грінченка, моноґрафії про Архипенка та Новаківського, Альманах С. С. „Золоті Ворота", і сотки дрібнійших видань: повісти, спомини, нариси оповідання і т. д. Чужинці вичитують напись: Ukrainske Slowo! Приглядаються. Двох прохожих, мабуть бувші військові, звернули увагу на відбитки батальних малюнків Перфецького до Альманаха С. С. „Золоті Ворота". Студіюють однострої української армії. І знов один запитує про „ґенерала" Махна... Другий пояснює: „Махно то бандит!..." Він знає про всі важнійші наші події. Згадує часи Центральної Ради, Галицьку Армію і часи Гетьманщини. На кінці додає, що „добре було на Україні жити"...

Коло виставки „Українського Слова" стрічаємо декого з липської колонії. Між іншими відому діячку з Придніпрянщини добродійку Ч., замужну за професором університету в Ляйпціґу, ґрафіка Б., та ще двох представників нашого студентства, що на тамошній академії студіюють журналістику і книгарство. Вони знайомі з тереном і служать вказівками та порадами.



# ПОВОРОТ ПРОФ. ГРУШЕВСЬКОГО НА УКРАЇНУ.

(Ориґінальна допись „Свободи" з Праги).

—o—

Професор М. Грушевський виїхав остаточно на Радянську Україну, де його — як пише до знакомих, дуже радісно принято. Що советським властям було й справді на руку його „амністіровать" та спровадити на Велику Україну — це легко зрозуміле і понятне. Його поворот цеж один з найбільше біючих фактів „ліквідації укр. еміґрації", бо Грушевський — це бувший голова Центральної Ради, самостійницького українського парляменту, а коли він тепер переноситься зі спокійного Бадену під Віднем у Київ, то це знак, що і він вже розпращався з самостійницькими мріями а пересвідчився — що радянська влада певна і усталена, що отже: „нічого ділать"!

І то „нічого ділать" заграницею, у кружках конспіруючих еміґрантів, бо і так нічого з тих конспірацій не вийде, а еміґрантською головою сильного советського муру не перебеш!

Впрочім советському урядови взагалі вигіднiще мати такого пана під боком, то є під безпосередним надзором своїх аґентів, ніж десь далеко заграницею, де він, звісна і між Українцями і між чужими фірма — все таки багато напакостити може. Бо хотя Михайло Серґієвич станув на еміґрації майже на большевицькім „штандпункті", та також влюбивсь в „советську систему", котра йому правдоподібно помішалась з давним староруським „вічевим устроєм", то хтож може заручити за професорську голову, котра вже не одну викинула штуку, тай еще не одну викинути може. А коли би і тепер, вернувши до Київа, на руїни свого, большевиками збомбардованого дому — він не „усмірілса" але попри досліди над старими архівними матеріялами розпочав знову хорувати на давні самостійницькі мрії, та своїм звичаєм гуртувати коло себе молодих своїх прихильників, що могли би колись — може — бути для советської оліґархії небезпечними — то преці і „чека" (перехрещена тепер на „гпу") є під боком і Лук'яновка не далеко, а професорська голова не є знову так тверда, щоби не подалася перед револьверовою кулею в большевицькім „застєнку".

Будь що будь Михайло Серґієвич вернув до Київа та розпочав свою роботу в „Укр. Академії Наук", що і справді і для тої важної інституції і для української науки взагалі може принести великі користи, великі користи, тим більше, що бодай на перший початок, в „медових місяцях" його дружних зносин з советами, вони і справді готові піти йому на руку. Так бодай виходило би зі статті **„Беседа с проф. Грушевским"**, поміщеної у харківськім російськім „Коммунисті", котру тут дословно в перекладі наводимо:

„В Харкові пробуває власне тепер амнестіонований недавно Вуциком (то така якась большевицька біда) проф. Грушевський, що приїхав сюди для вияснення ріжних питань звязаних з його дальшою науковою діяльностю на Україні. Проф. Грувський представив наркомпросу (мабуть: народн. комісарю просвіти) плян своєї найблизшої діяльности в Київській Академії. Той плян зістав недавно „заслушан" (цего слівця з любостю уживають тепер наші еміґранти-студентики, коли хотять замаркувати свій большевизм. К. Г.) на повнім засіданню Академії і потвердженим нею. Члени Академії вислали отже проф. Грушевського до Харкова, щоби позискав тут матеріяльні средства потрібні для переведення того пляна в життє.

„Одним з найбільше важних та інтересних пунктів того пляна, є відновленне видавництва наукового орґану українознавства. — Такий періодичний орґан в виді чвертьрічника „Україна" виходив при „Укр. Науковім Товаристві" в Київі еще в р. 1914, колито центр наукових укр. дослідів почав переноситись з „Ґаліції" (Москалі доси наш край звуть польською назвою! К. Г.) до Київа.

„Той чвертьрічник посвячений укр. історії, письменству, етноґрафії та краєзнавству — виходив з перервами до 1919 р., а перестав виходити з хвилею як проф. Грушевський виїхав заграницю. Його відновленне являється пекучо потрібним для обєднання в одну цілість всіх частей етноґрафічної укр. території.

„Я пересвідчений — сказав проф. Грушевський, — що той плян здійсниться в найблизшій будучности та стане сильним товчком для розвиття української культури. Є не менше важною орґанізація подібних наукових видань також на французській та англійській мові, і вони стали би основним доповненнєм тих журналів, що виходять тепер в Парижи і Лондоні, та є посвячені славянознавству та науковому розслідженню бувшої Росії.

„То, що виходить на території советської републики позістає поза кругом знання тих видань. Завданнєм наших міжнародних видань було би подати повний образ нашого нинішного научного руху та наших успіхів в области науки, літератури та письменства.

„„Я пересвідчений, що наші журнали притягнуть до себе також що кращі научні сили із Западної України, котра в наслідок політичних і економічних обставин не може собі позволити на такі видання.

„„Я очевидно буду далі працювати над моєю „Історією України" та над „Історією української літератури". В звязку з цим приготовлюється научне розслідженне і виданнє архивних матеріялів до історії України 17-го, 18-го і 19-го століття.

„„В ціли скоршого переведення того пляну в життє мусимо піднести питанне про зворот на Україну тих цінних матеріялів, що їх вивезено до архівів других городів та про переданне хочби лиш на часовий ужиток дикотрих, особливо цінних для історії України архивів зі старих московських урядів з 17, 18 та 19 століття. — Ті справдішні скарби позістають в Москві майже невикористаними і праця над їх розслідженнем поступає дуже поволи.

„„Колиж би їх передано, хоч би лиш на короткий час Київській Академії Наук, то робота над історією України поступила би дуже скоро напеpед.

„„Наркомпрос" України віднісся до тих проєктів з повною прихильностю, (але що скаже „Наркомпрос" в Москві? К. Г.) а плян маєї будучої діяльности буде предметом нарад на засіданню колеґії наркомпросів." "

—o—

Ось таке інтервю з пр. Грушівським подає харківський „Коммунист". Як бачимо, то заслужений на науковім полі професор береся знову виключно до тої роботи, що є його спеціяльностю і на котрій справді розуміеся.

Бо на полі політичнім великої слави шан. професор собі не придбав! Видно робити історію дещо трудніще, як історію писати. І лише дивно, що власне засада „історія є найліпшою учителькою" якось в політичній діяльности п. професора не знайшла приноровлення. Чиж не знав він на премір історії німецької революції з 1848 р. коли то парлямент у Франкфурті над майном виговорював з себе печінки, місто орґанізувати революційну національну армію?! І чи не знав він як скористала з того пруська реакція щоби потім за одним замахом розвалити той справдішний домик з карт, та розвіяти всі німецькі соборницькі мрії? Чи не повстала наслідком того поговірка „гундерт цванціґ професорен, фатерлянд ду біст ферльорен" (120 професорів — вітчино ти пропала!)?!

А чи і „Центральної Ради" під його проводом не заговорювано також „до щенту" такими важними (?) питаннями як охорона меншостей національних (себто Жидів, Москалів, Поляків), коли тимчасом на коридорах Педаґоґічного Інститута московські большевики вели цілком явно свою протидержавну аґітацію, а полчища московсько-большевицькі вже наближалися до Дніпра?

Але ліпше покаятися пізно як ніколи, та вернути до своєї заводової праці, хоч з другої сторони підносяться і такі заміти, що п. Грушевський не є собі ось якийсь там професор Грушевський, але він є бувший президент українського парляменту вигнаного тимиж самими большевиками зі столичного города України, Київа! Чиж само вже поданне о „амнестіровку" не було пониженнем для українського народа, не було запереченнем тої, з других зглядів всеж таки світлої епохи національного відродження, в котрій таку визначну і відповідальну ролю грав п. Грушевський власне як начальна особистість нової української держави? Чиж треба було конче добровільно перейти попід большевицьке ярмо, так мусіли робити колись побиті Римлянами ворожі війска!

коли на п. Грушевського підступило „каяття" — зглядом свого народа, а не зглядом большевиків, то чи не міг був собі Михайло Серґієвич устроїти тої паради так як Винниченко, з тою ріжницею, що Винниченко каєся з добродійством права на нове броєнне, а п. Грушевський міг покаятися таки раз на все, та без понижування себе і української самостійницької ідеї вернути до своєї заводової праці таки заграницею? І в дійсности вже від кількох літ (від коли заперестав видавати „Боріться-поборете" — чи як воно звалось) п. Грушевський таки і справді повернув до тої роботи, котру ще найкраще, бо заводово уміє виконувати — хоч і не устроював ніякого публичного „каяття", що впрочім Україна з охотою йому простила.

На жаль п. Грушевський зааранжував собі „каяття" не зглядом свого народа, але зглядом його ворогів і це, помимо всіх виглядів на „розробку" архівних матеріялів і т. ін. є найсумнійшою стороною його повороту на поневолену Україну. Ту „розробку" можна було кому иншому лишити а самому поїхати от хочби до Парижа, де на тім полі працює з великим успіхом наш земляк Борщак, або і до Риму, Штокгольму та Царгороду, де найдеся робота для українських історіків еще на сотки літ!

Но! але сталося! — і ми сховавши сором до кишені потішатися мусимо бодай тим, що проф. Грушевський і справді внесе нове життє в Укр. Академію Наук, а з уваги на це що большевики — як то я вже зазначив — бодай з початку мусять собі робити лице і сповнювати хочби лише частину його бажань — буде він міг таки немалу користь принести українській науці, а що також не мале: допильнувати, щоби члени нашої Академії не примирали так як доси голодом!

Убогий — думкою богатіє; так і ми...

К. Г.

Осип Логин.

# ДОРОГА ДО ВОЛІ

Хоч рубайте мене в кусні,
Закуйте в кайдани,
А я буду все кричати
Й вказувати рани,
Які вкрили наше тіло
А також і душу.
Щоб я рабом не остався,
Тож кричати мушу!
Рабом бути хиба може
Умовий каліка,
Се-ж не гідне, не лицює,
Як на чоловіка.
Кари Ляхам! Дайте кари
Й червоній голоті,
Що звели нас на нінащо
В визвольній роботі!
Ми вже мали свою Владу,
Та враги не спали;
Поріжнили Брата з Братом,
Аж розпаювали
Нашу Славну Україну,
Та її богатства,
Розграбили гірш Татарви,
Гірш дикого птаства.
Але що про це казати
Це всі добре знають,
Що покірного і вибють,
Та ще й добре лають.
Але і це вам, тирани,
Також треба знати,
Що покірні, збунтувавшись,
Пірвуть вас на шмати.
Бо у народу жива ще
Живе жажда волі,
А жажда як раз прокинесь,
Як гураґан в полі.
Повалить разом з корінням
І столітні дуби;
Не поможе ваша хитрість,
Ні хижії зуби!
До душі ви вже беретесь?
До нашої школи?
До нашої школи?
Гей! нікчемні паразити!
Поволи, поволи!
Ви запізно породились
Хоть о три століття,
Не торкайте-ж нашу молодь,
Непорочне квіття!
Не хочете нам шкіл дати
За наші податки,
Ми піддержим Рідну Школу
З добровільних датків!
Нумо, Браття, скиньмо лепту,
Хто із нас що може,
Хай не тішиться Лях дикий,
Се племя вороже,
Що забрав нам наші церкви,
Тепер візьме школи,
Та поробить собі із нас
Панщизняні воли.
Не скупім же, милі Браття,
Нашій Рідній Школі,
Бо туди лиш найпевнійша
Дорога до волі!

Джерзи Сіті, Н. Дж., 2. мая, 1924.



# КАСОВИЙ ЗВІТ ОБЄДНАННЯ.

(За місяць квітень, 1924).

I. ПРИХІД.

| | | |
|---|---|---|
| 1) З перенесення з попереднього місяця | | $ 467.17 |
| 2) Прихід в квітні, 1924: | | |
| а) Народній податок | $244.73 | |
| б) Рідна Школа | 229.59 | |
| в) Ріжні | 546.54 | 1,020.86 |
| Разом | | $1,668.03 |

II. РОЗХІД.

| | | |
|---|---|---|
| а) Висилка до краю: | | |
| 1) Політичні вязні | $300.00 | |
| 2) Рідна Школа | 200.00 | |
| 3) Інваліди | 100.00 | |
| 4) Боевий Фонд | 100.00 | |
| 5) Укр. Шпиталь у Львові | 50.00 | |
| 6) Зах. Укр. Тов. Ліґи Націй | 50.00 | |
| 7) Сироти | 50.00 | |
| 8) Студенти | 50.00 | |
| 9) Скитаючимся Стрільцям | 50.00 | |
| 10) Голодуючій еміґрації | 50.00 | |
| 11) Пересилка (від 1 до 10) | 12.50 | 1,012.50 |
| б) Делеґація до Вашинґтону (4 особи) | | 62.93 |
| в) Друк меморіялу і папір | | 27.27 |
| г) Платня канцелярійної сили | | 150.00 |
| д) Рент за офіс | | 25.00 |
| е) Марки | | 5.00 |
| Разом | | $1.282.70 |

ЗІСТАВЛЕННЄ.

| | |
|---|---|
| Прихід в квітні | $1,668.03 |
| Розхід | 1,282.70 |
| Остає в касі з днем 30. квітня с. р. | $385.33 |

Обєднанне Укр. Орґанізацій в Америці.

Матвій Костишин.

# ОКАЯНИЙ.

Прости мені нене!... проти важкий гріх
Що я окаянний брав тебе на сміх
І вірив як в Бога у кати, в тирани,
Закладав я з ними на тебе кайдани...
Ох на себе нене!... А не знав я того
Що гріх неспасенний цуратися свого
Я не знав що совість буде гризти душу
І шляхом прокляття я блукати мушу
Що зрада ніколи не дасть ми спокою
Не знав я що буду шукать за тобою
Що наспіє хвиля і зло завіщує
Не знав що гріх Юди моє серце вчує
Що я підлий зрадник, промовить до мене...
Прости гріх великий!... Просто моя нене!...
. . . . . . . . . . . . . .
Така доля жде усіх
Що цураються сміх
Свої неньки, що повила
З грудий кровію кормила
В серци вчує кождий гріх.
Єще будуть всі просить,
І на вколюшках молить.
Лиш як вчасно відізвуться
І на вірність присягнуться
Тоді мати гріх простить.

Джемейка, 30, 4, 1924.

# ДОПИСІ

## ЕМБРІДЖ, ПА.

**До Українців з Гаїв, п. Львів і Українців з повітів бобрецького і перемишлянського.**

Українці! Знаний Вам Іван Кізима з Гаїв, повіт Львів, бувший вахмайстер жандармерії за часів української влади в Білці Шляхотській, Східна Галичина, за свій патріотизм і любов до рідного краю, арештований Ляхами, зразу ними засуджений на смерть а відтак помилуваний на 15 літ тюрми; з тюрми пише листа, щоб йому помогти матеріяльно. А помочи матеріяльної хоче тому, бо над його майном Ляхи поставили куратора, щоб його жінка не сміла йому з цего майна помогти.

Представте собі положення цего борця. Він голодуе і, як пише, ходить в лахманах, босий, бо нема чобіт. Аж серце болить цей лист читати.

Ввиду цего взиваемо Ва сбраття і сестри: Поможім йому! Бо булаб для нас ганьба дати такому чоловікови згинути в польській неволі-тюрмі. Адже він боровся за вол ювсіх нас.

Лист він написав до мене. Я зі своєї сторони жертвую покищо 10 долярів і прошу Українців з Гаїв і з других сіл бобрецького і перемишлянського повітів, перебуваючих в Америці, щоб зложили свої складки. Гроші посилайте на руки о. І. Ортинського, 546 Melrose Ave., Ambridge, Pa.; жертви оголоситься в часописях і ці жертви зараз вишлеться І. Кізмови.

Ще раз прошу Вас Українці з Гаїв і з згаданих повітів: Не маловажте справи! Зберіться на мітинг і радьте, щоб як найскорше і найліпше помогти добр. Іванови Кізимови. Всякі інформація я зараз Вам вишлю, коли лишень зажадаете. — о. Петро Дмитрик, P. O. Box 267, Ambridge, Pa.

## СИРАКЮЗ, Н. Й.

**Сівачі польської „культури".**

Під польською окупацією є правдивий рай для всіляких хрунів та підлизників. Недавно дістав я лист зі свого рідного села, Сопова, в коломийськім повіті. Із нього довідаемся, що там вийтуе тепер Гриць Свірнук, який колись, як ще у нас були добрі війти, був звичайним почтуркачем. Нині польська влада зробила його „панем вуйтом" за це, що вміє лизати панські руки і гнути карк перед всяким „латкою". Зноваж командантом постерунку є другий хрунь, а саме „пан Прокуп Кановсти", чи пак по нашому Проць Кановстій. Від тої чесної „кумпанії" чимала біда діеться у громаді. Хто тільки наразить собі тих „вельможних панів", то вони зараз найдуть собі якусь придибашку, щоби пімститися. А нагоду мають ось яку: Тому півчварта року хтось убив в нашім селі господаря Федора Бойчука. Убійника не відкрито і досі, бо польська жандармерія не вміє найти розбійників та злодіїв, а тільки знае арештувати невинних людий, яких підозріває, що не люблять „найяснейшої ржечи пустолітої". А не могучи до нічого причіпитися, арештують ненависних собі людий під закидом, що їх підозрівають у вище згаданім убійстві. Оттак заарештували вони й мого брата, Василя Клюсика, з ним старшого чоловіка Федора Вондича. Арештованих тримали через 60 годин прикутих до ліжка на постерунку, а відтак відіслали до Коломиї, де вони висиділи цілком невинно цілих два місяці. З дому мусіли їм носити їсти, щоби не повмирали з голоду, а притім треба було все щось дати і дозорцям, аби передали їду.

Я нераз чув перехвалки Ляхів про їх „вищу культуру". Гарна це культура, яка підносить на верх усяке шумовинне, яка вживае для своїх цілий найпідліщих людий, яких тільки може найти! Воно й гаразд, бо отвирае очи і тим, які досі не знали добре брудної ляцької души.

**Михайло Клюсик.**









## УЛЬТРАФУТУРИСТИЧНИЙ МАЛЮНОК ДЖЕРАРДА МАВРФІ.

На виставі в „Сальон де Індепендан" звертав на себе загальну увагу малюнок великанських розмірів, 7 і 3 метри. Малюнок цей твір американського маляра Дженарда Маврфі. Всі питалися, що значать таемничі фігури, намальовані окварелею. Полотно поділено на ріжні поля, кожне з них иншої краски. В одному полі видно було комин, з котрого веться дим; на другому мість; на третому середина келії; на четвертому моряцька шапка; на пятому далековид. В цілости малюнок справжній хаос. А підпис її був „Аквітанія". Цікавим не міг директор сальона дати ніякі пояснення, заявив лише, що цей малюнок, то твір одного з найвизначніщих представників молодої Америки. Провідника т. зв. „кубоеґоістичної школи". Співробітник ґазети „Ґольоа" хотів відгадати цю тайну. Вдалося йому віднайти автора малюнка і говорити з ним. Кімната у котрій приймав його маляр є відзеркаленням артистового духа: прикутні вікна й двері; чорні занависи; на фортепяні статуа малпи. Маврфі мав на собі піджаму, схожу на одях кльовна. „Ви певно приходите, — сказав маляр — щоби довідатися дещо про мій малий ескіз?" „Малий ескіз? Сім метрів і три! „Не ходить про розміри, лише про форму. То є начерк у скорих потягненнях, а представляе середину одного трансатляньтійського новітнього пароплава. Я студіював кибоеґоістичний предмет давши свобідний шлях імпресіям. Я хотів малюнком представити все це, що я бачив підчас моеї останньої подорожі з Америки. Від капітанового далековида до маґнетичної іґли компаса, знайдете все на мойому малюнку. Нема лише моряків і пасажирів, та для цього я не мав простору на полотні. Знаю, що академиків це сердить. Та я цим не журюся".





## ЧОГО ІСЛАНДЦІ НЕ ЗНАЮТЬ, А ЩО ЗНАЮТЬ.

Ісланд є висна у північній части атлянтицького моря. Можна її знайти на мапі Европи на границі підбігунового колеса, лишень 200 миль від Ґренляндії. Вульканн на сій виспі, трясення землі, вибухи водні, пустині заляні лявою і сніговим плащем та ледом, роблять її прямо неможливою до замешкання людьми. Хоть її поверхня виносить 40,450 квадратових миль, виспа ся мае лишень 90,000 людности. Ісляндці суть інтеліґентні і вишколені люди, однак ніколи не бачили ще колії або трамваю, ані не бачили також ніколи дерева лишень карловату деревину в добре заслонених кутах. Нема в них городів, овочів або винограду. Засе знають вони Трінера Гірке Вино. Ісляндці мешкаючі в Канаді переконалися, що Трінера Гірке Вино є незрівнаним лікарством на лихий апетит, затвердження, ґази в жолудку, болі голови, безсонність та инші подібні жолудкові забурення. Дуже богато пачок Трінера Гіркого Вина вислано до Ісляндії. Можете дістати його у аптиці або доставці лікарств. Коли ніхто немае у Вашій околиці Трінера Гіркого Вина, Ліниіменту (на ревматизм, невральґію, опухнуття), ані Трінера Лагодителя Кашлю (знаменитого на переходлодження) пишіть до Joseph Triner Company, Chicago, Ill.



**ЕВГЕН ЧИКАЛЕНКО**

## СПОГАДИ, ЩОДЕННИК ТА ЛИСТУВАННЄ.

I. том.

**СПОГАДИ.**

**XVII. (1904—1905).**

(62)

Ніякі наші старання вернути відпавших членів Демократичної Партії, що згуртувалися в Радикальну, не привели ні до чого. Навіть нової Ради не було з кого вибрати, бо Стара Громада саботувала як я вже казав, а молодчі горнулися до Радикальної і ніхто не хотів ставити своєї кандидатури до Ради; врешті рішили продовжити повновласття вторішнім членам Ради, яка складалася з Тимченка, д-ра О. Черняхівського, В. Чехівського, Ю. Квасницького та мене та ще постійного почесного члена Лисенка, бо проф. В. Антонович майже не бував на зібраннях Ради, а Житецький і не виходив з дому.

Радикальна Партія, згуртувавши під проводом Грінченка таких діяльних та відданих українській справі людей, як С. Ефремов, Ф. Матушевський, др. М. Левицький та инших, енергійно взялася за літературну працю — за писанне партійної аґітаційної літератури, а для видання її вирядила Матушевського до Львова, де він видав програм Радикальної Партії та инші книжечки. Програм Радикальної Партії по суті мало чим ріжнився від програму Демократичної Партії і не привабив широких кол інтеліґенції, а тим паче народних. Старші, або зовсім були байдужі до всяких програмів, або зосталися в Демократичній Партії, а молодчі Українці та селяне й робітники гуртувалися в Революційній Українській Партії (Р. У. П.), яка незабаром перетворилася в Українську Соціял-Демократичну Робітничу Партію [illegible] робітниц[illegible] якої згодом виділилася частина в „Спілку", що зеднaлася з Російською Соціял-Демократичною Партією на Україні, але про це в подробицях роскаано в книжці В. Дорошенка.

Радикальна Партія, як я казав, не придбала собі широкої популярности ні в Київі, ні на провінції, тільки внесла розбрат, роскол в багатьох Громадах і тим паралізувала їх діяльність. Тільки в Полтаві зовсім не прищепилася аґітація Радикалів і там провадилась інтенсивна праця Громадою Демократичної Партії, на чолі якої стояли: адвокат М. Дмитріев, неофит Л. Жебуньов, та Г. Ротмистров, один з найрозумніщих тоді Українців, але, на жаль, завжди хорий. З живих тоді українських діячів йому можна було дорівняти хіба В. Науменка, І. Шрага та П. Стебницького, виключаючи В. Антоновича та М. Грушевського, яких по розумові і здібностям я вважаю вищими за всіх нас. Але, коли М. Грушевський, вернувшися 1918 року з Житомира з німецькою силою, і замісць будування дрібно-буржуазної селянської держави, став на чолі Соціял-Революціонерів і голосно, в друкові заявив, що Центральна Рада покаже світові „зразок соціялістичної держави", я побачив, що московська приказка — „на всякого мудреца довольно простоти", цілком стосуеться і до пана професора.

Але я забіг наперед.

Пізніще до Полтавської Громади приеднався і В. Шемет, лубенський землевласник, один з найенергійніщих і діяльніщих Українців, тоді вже самостійницького напряму. Полтавська Громада дуже енергійно працювала по всій губернії не тільки серед повітової інтеліґенції, а й серед селянства. Коли орґанізувався „Всеросійський Селянський Союз" по ініціятиві „малоросів", братів Мазуренків на Донщині, то Рада Демократичної Партії приклала всіх старaннів, щоб орґанізувати свою окрему „Селянську Спілку"; за се взялася енерґійно Полтавська Громада, виробила Статут Спілки і видрукувавши його в ґазеті „Полтавщина", поширила відбитки по всій Україні. Енерґійно аґітувала за вибори в майбутню Державну Думу, в надії провести туди свідомих українських послів, що почасти і вдалося, але про це пізніще.

В Чернигівську Громаду Демократичної Партії Радикали теж мало внесли заколоту і вона, попрежньому одноцільна, працювала під проводом одного з найчільніщих Українців І. Шрага, але не так продуктивно, як Полтавська, може тому, що Шраг, бачучи розвал Демократичної Партії, і не маючи надії, що вона проведе своїх послів до Державної Думи, став горнутися до московських лібералів, які тоді вже зорґанізувалися в Ка-Детську (Конституційно-Демократичну Партію) і все заманювали його до себе.

В Одесі теж Радикали не мали успіху і Одеська Громада, хоч і роскололася на дві — на стару, під проводом М. Комаря і на молоду, під проводом С. П. Шелухина, тепер сенатора, тоді члена Одеського Окружного Суда, людини здібної, енергійної і гарячого Українця, але обидві сі Громади держалися Демократичної Партії, хоч стара Одеська Громада була такою-ж невиразною, чи невтральною в партійних справах, як і Київська Стара Громада.

Та по инших провінціяльних українських Громадах, особливо в Катеринославській, Радикали внесли повний розбрат і тим звели до нуля роботу тих Громад і [illegible] „московська демократія". Тесамо склалося й в Київі: Демократична Партія майже завмерла, але й Радикальна, в якій згуртувалися найенерґійніщі люде, не провадила ніякої політичної акції, крім літературно-видавничої роботи, й не мала ніякого успіху серед українського громадянства, навіть серед молоді, яка вся тоді горнулася до Р. У. П. і поставилася дуже ворожо до Радикалів, особливо до Грінченка, як проводиря її. Дійшло навіть до того, що молодь видала і широко розпустила гектоґрафовану відозву, в якій гостро зганьбила Грінченка, обвинувачуючи його в дійсних і вигаданих гріхах. Грінченко викликав авторів на суд чести, на якому від молоді з обвинуваченнями виступав молодий Д. Антонович, але суд той скінчився нічим, тільки розвив ще більшу ворожнечу між молоддю та Грінченком, яка, на жаль, безпідставно перенеслася часово і на Ефремова, що був тоді під виразним впливом Грінченка. Таким чином в готуванню до виборів до Державної Думи Українці майже ніякої акції не вели. Революційна Українська Партія, чи тепер Соціял-Демократична, як і всі соціялістичні російські партії, бойкотувала Державну Думу, а Українські, Демократична та Радикальна Партії вели між собою неперестанну боротьбу, а тому російська „Кадетська Партія", не маючи собі конкурентів, крім російських же „чорносотенців", придбала широку популярність і вплив серед інтеліґентного громадянства, не тільки в Київі, а й по всій Україні.

Хоч Ка-Детська партія, згожуючись на автономію Фінляндії та Польщі, не хотіла включити в свій програм автономії України, проте вона, під натиском життя, призвала потребу заведення української мови в школах народніх на Україні, вивчування, як предмет, української мови в середніх школах та заснування по університетах України катедр українознавства: історії України, мови, літератури і т. д. [illegible]

А тому українська інтеліґенція, що задовольнялася сими пунктами Ка-Детського програму, або та, що не вірила в можливість витворення великої, міцної української партії, охоче вступала в цю російську партію, а через те вона й грала домінуючу ролю серед інтеліґенції на Україні. Правда, в неї не вступали елементи поміщицькі, бо вона стояла за викуп всіх земель в селянські руки, понад 50 десятин; поміщицькі елементи горнулися коли не до крайніх правих партій, „чорносотенних", то до „октябристів", (пяртія 17-го октября (жовтня), день коли видано було 1905 р. конституцію), але в Ка-Детській партії зорґанізувалася майже вся інтеліґенція поступова на Україні — професори, адвокати, лікарі і т. д.

Приятелі мої з Ка-Детської партії як В. Лозинський, А. Вязлов та ин. закликали мене вступити в їхню партію; на се я їм відповідав:

— Програм вашої Ка-Детської партії майже нічим по суті не ріжниться від програму нашої Української Демократичної партії, то найліпше було-б, як би російська Ка-Детська партія, включивши в свій програм автономію України і скасувавши на Україні відділи своєї партії, ввійшла-б у федеративний звязок з нашою Української Демократ. партією.

Але вони не згожувалися на скасуванне на Україні Ка-Детської партії, а пропонували, щоб українська Демократична партія, ззілявшись з Кадетською на Україні, увійшла-б у федерацію з російською Ка-Детської партією. На се я їм радив провести це питанне на своему партійному зізді, а тоді видно буде як до цього поставиться наше громадянство.

Дійсно вони підняли це питанне на своему всеросійському зізді, але московські та жидівські члени Ка-Детської партії на се не згодилися. Взагалі вся московська людність вороже ставилося до відродження української [illegible] і кожна течія чи партія мотивувала це, чи виходила з свого штандпункту. Крайні праві, „чорносотенці" гостро і брудно боролися з українством, виходючи з того, що в оРсії повинен бути „один цар, одна вера і один народ"; ліберали протиділали делікатніще, але твердо стояли за „єдиную неділимую Росію" і боялися всього того, що загрожуе цілости її; а крайні ліві гаряче виступали проти національних рухів „во імя єдинства пролетаріяту".

Коли українство підіймало голову і виявляло претензії навіть тільки на самостійне культурне життє, то всі оті ворогуючі між собою російські партії чи течії, обеднувалися в поборюванню українського руху, виступаючи проти українства, як тепер кажуть „одним фронтом".

Памятаю, що відомий Ка-Дет публіцист Изгоев цинічно, одверто висловився друком, що ліпше було-б, як би український рух мадушено було брудними руками чорносотенного правительства, щоб не довелося його потім душити (чистими!) руками „русской демократии". Се ми тепер і бачили в Росії. А бувший соціял-демократ проф. Струве та Ка-Дет проф. Погодин в цілому ряді статей в ріжних орґанах, закликали московське громадянство боротися з українським рухом „культурними засобами". Але ті культурні засоби зводилися тільки до доносів урядові на небезпеку українського руху. Наприклад, в московській ґазеті „Утро Россії" зявилася редакційна стаття, в якій доносилося, що українська ґазета в Росії видається на німецькі гроші. Я поставив редакції тої ґазети ультиматум через адвоката в Москві З. Марґуліса — або спростувати цей донос, або я потягну її до суду за клевету, бо українська ґазета в Росії є тільки одна, яку видаю я, а тому я вважаю себе зачепленим цим доносом. Переляканна редакція „Утра России" поспішила надрукувати спростованне. М[illegible] же я й сам дав привід до такої сплетні, бо коли мені не стало грошей на виданне ґазети і я продав 200 десятин в Тирашпільському повіті Німцям-кольоністам, то жартуючи, необережно казав голосно, що дійсно українська ґазета, як кажуть „чорносотенці" видається на німецькі гроші, бо Німці кольоністи дістають допомогу на купівлю землі з Німецького Державного Банку.

На статтю Ка-Дета Маклакова, тепер представник „Временного Правительства Керенського" в Парижу, в якій він доводив, що весь український рух ведеться на німецькі гроші, гостро й образливо відповів йому С. Ефремов і вимагав від Маклакова суда над собою, але той промовчав.

Уряд не робив ніякого офіціяльного слідства (доходження) по цих доносах, бо ліпше був освідомлений з „чорносотенних" органів „Новое Время" та „Киевлянина" (ґазета ренеґата Д. Пихна), в яких ще яскравіщий ренеґат А. Савенко не раз доносив, що український рух фінансуеться Симіренком та Чикаленком, значно прибільшуючи нашу допомогу проти того, що було в дійсности. Але пізніще навіть міністр Закордонних Справ Сазонов сказав у Державній Думі, що ввесь український рух ведеться на німецькі гроші, але, на жаль, в Думі не знайшлося жадного посла, який запротестував би проти цієї клевети.

А тим часом ми не тільки ніколи не дістали жадного пфеніга, жадного геллера з закордону, а навпаки, ще підпирали своїми грішми Наукове Т-во ім. Шевченка, ріжні українські інституції та видавництва в Австрії.

(Продовження буде пізніще).

Г. Михалюньо.

# ВЕСІЛЛЯ.

У господаря Івана Лещука весілля. У хаті і сінях повно людей, й обернутися нікуди. Столи застелені льняними обрусами гнуться від всіляких страв та намисників; довгі лавки та ослони тріщать під тягарем весільників та свояків. Збанки з пива і фляшки з горівки що хвиля випорожнюються і наповнюються. Разврaз приносять на стіл великі круглі мов колеса пироги і пшеничні свіжі хліби. Дві чепурні, молоді господині тільки дивляться де б то долити сметани, досипати сира, докласти мяса. „Пийте, кусайте", — припрошують. Та гостям і принуки не треба. Як є на столі горілка, то охота до всього знайдеться. А ще й музики. Двох на скрипках а один на басі грають аж хата кругом ходить. Підхмелені розбавлені гості регочуться, жартують, співають, аж вікна бренять.

Молодий Лещук, дуже пристійний парубок, у вишиваній сорочці, новім чорнім убранню з барвінковим букетом при боці зібравшися по молоду до шлюбу співає:

Люблю тя дівчино
Як риба водоньку,
Як згину за волю
Лишу тя вдовоньков.

А другі підхопили:

„Ой не буду сі женити
Не буду, не буду
Україні войска треба
За вояка буду".

Зі співом та весільним криком виходять з хати і випивши на подвірю ще по одному на дорогу ідуть по молоду, що вже зібралася до „шлюбоньку"

На подвірю грає друга музика. З бубном, і то з таким голосним, що на все село чути. Старий Лещук найняв дві музики: одну для весільників і прошених гостей, а другу для всіх хто тільки прийде. Заплатив їм згори скільки хотіли і наказав, щоб від нікого за танець і марки не брали.

Ціле подвіря народу як набив. Не тільки молоді але й старі прийшли подивитися, бо кажуть, що такого весілля тими часами ніхто не затямив. — Перед музикою крутилося кільканайцять пар в танці а прочі стоять і придивляються як другі танцюють то ждуть поки прийде на них черга пустити в рух ноги.

А господар дому з великою плетеною банькою повною горілки ходить від одного до другого наливає у широкий келішок оковити, частує, припрошує: Пийте люде добрі, пийте! Горілка добра аж пахне — не соснівка, ні. — Я весілля справляю. Я сина женю. Того самого сина, що за його душу хотів Службу Божу наняти... Казали вмер на Україні від тифу... Гей, гей, Боже! Два роки даремної гризоти і сліз... А тепер радість! Пийте на здоровля молодих і тіштеся зі мною".

За ним іде стара Лещучка і з кошичка раздає закуску, Кождому, хто випив чи й не випив кусок хліба і мяса.

„Кусайте прошу вас... беріть, не вагуйтеся... У нас є слава Богу чим... Для кого напекли, настарались... Беріть, беріть не виймайтесь".

І дійсне є чим вгощати. Що напекли хліба а що пирогів то ціле село стало би ними обділити, ба навіть цілу парохію.

Мяса не купували, а зарізали власну ялівку і свиню таку товсту, що вже вставати не хотіла. А щоб росіл та борщ смачніщі були — то Лещучка не пожаліла стяти голов кільком куркам і торішньому гусакови. Пива привезли дві півбочки а горілки літрів пятнайцять і то не якої будь а чистого спірітусу що тільки друге води прийме і ще від него око закотиться як то кажуть.

По шлюбі пішли весільники до молодої на обід, а на вечеру привели її до Лещуків. Народу хоч як богато було а ще більше зійшлося. Особливо дівчата цікаві побачити яка то у красуні Марусі молодиця вийде. По привитанню засіли за стіл до вечері. Молоді по середині стола під образами а кругом них дружби дружки бояре.

Молодий такий веселийи, співучий... Щораз видумує якісь нові співанки яких ще ніхто не чув, жарти та приповідки а все на неї — на свою молоду. А вона сидить така сумна та задумана мов не на весіллю а на похороні, мов би не дістала того, кого хотіла. Не знати чи жаліє за тим домом де вродилася і зросла, чи за дівоцтвом, чи може за тим барвінком, що незадовго скине його з голови.

По вечері повели її свати до комори, там розмаїли та й повязали на молодицю. Як вийшла звідтам у білім вбранню зрумянена, засоромлена будьто би як стала перед музикою щоби піти з молодим коломийку як того вимагав звичай то люде стали між собою шепотіти:

— „А диві͏ть, дивіть! красна з неї була дівчина а молодиця ще краща. Ото взяв собі Федор жінку як рожу".

Або йому хиба що бракує— кажуть другі. Він хлопець з тисячів вибраний. Як ростом, так вродою, так натурою. А розумний який! Його б тільки на війта вибрати. Таже навіть до гімназії ходив років зо три як не назії ходив років зо три як не більше. Добрались до пари — нема що казати.

В той час як молода витанцювала „на повивач" коломийку з весільниками, дівчатами і всіма хто під руку попався, — молодий вийшов на двір видихатись свіжого воздуха та подивитися як там бавляться. Був вже пізний вечер, але видно було, бо ніч була погідна і місячна. Стоїть Лещук на порозі і радіє, що його весіллю дописала така чудова погода. Він вдоволений та веселий. Дивиться на людей, що стоять кругом музик і так радісно йому, що усіх цілував би, усім неба прихилив би і того щастя яке сам днесь осягнув. Він днесь злучився на віки з дівчиною яку ще з малечку любив і яка йому вірність додержала мимо того, що цілу війну як австрійську так і українську не був дома.

Нараз погляд його спинився на двох постатях, що стояли біля куща бозу під вікнами хати. Це були польські жовніри. На їх шапках блестіли до місячного світла великі бляшані орли.

— Це хто? — спитав він свого дружби що стояв недалеко него.

— Поляки — відповів той. Стах Льокаїв і Мацько Огродників — зо двора. Ти їх знаєш.

— Та колись знав — тепер забув. Що вони мене обходять ...Може й хто сюди запросив?

— Де там запросив! Не мав би пес роботи панських підхлібників на весілля просити. Самі прийшли.

— Я тільки питаю. Прийшли то най собі стоять. Чорт з ними. —

Скінчився танець. Одні парубки ідуть покурити та відотхнути — бо сильно в танці попріли, а другі на їх місце приходять. Крутяться кругом витоптаного місця, докурюють рештки цигарів сьпівають гуртом і оглядаються кождий за своєю дівчиною. Ідуть в танець і Стах з Мацьком. Не встигли ще довкола обернутись а Мацько вже став перед музикою, затримуючи в танці решту парубків і заспівав:

„Чапка рогатуфка
На ней ожел бяли
Жолнеж я си польскі
Жолнеж досконали".

А за ним Стах заревів і собі на весь рот:

„Бивай же мі здрова
Я ідем до войска,
Хоць на войне згіне
То не згіне Польска".

Парубки зачали щось між собою муркотіти. Як би вони були співали звичайної весільної, то нічого жаден не казав би, — а вони зачали зразу про Польщу — і то всіх обійшло. Іван Деркач що недавно повернувся з українського табору з Чех обернувся до Поляків і сказав:

— Ви як хочете гуляти то гуляйте, а не співайте один за і не морочте музикам голови. другим, не затримуйте нас всіх

Жовніри на те ні слова не сказали тільки Мацько як доскакав (кажу „доскакав" — бо танцювати добре не вмів) до музик станув знова перед ними і вигнувшись животом наперед заспівав як би на злість всім:

„А я польскі жолнеж
Біткі сен не боє
Кто мі сен навінє
Тему леб на двоє".

Іван Деркач почувши те виступив перший з танцю і гукнув усім парубкам:

„Гей хлопці! Ані оден не сміє з ними гуляти. Або ми що? Ми з ними не колеґі".

Парубки послухали і в танці остались лише Стах та Мацько.

Молодий Лещук бачить і чує все. Його чоло замрачилося, брови насупились, в очах замиготіли грізні блискавки. Йому за цю одну хвилю усе через память майнуло: перші дні волі, перші місяці нашої слави военної, а потім їхня офензива, перехід за Збруч, голод і зараза на Великій Україні, неволя у ляцькім таборі, неволя і нужда в краю. Він не міг далі на це дивитися. Підійшов до музик і сказав їм рішучо, твердо:

— Ви сейчас перестаньте грати. Я для двох вас не наняв.

— А вони чом не гуляють — обізвався Мацько. — Ми їм не боронимо. —

А ви чому так зачіпливо поводитеся і провокуєте їх, — га? Вихвалюєтеся своїми орлами і на таке нема місця — сказав відгрожуєтеся баґнетами. Тут Лещук.

— Або що?

А то, що ви більше не смієте гуляти.

— Овва! Який мудрий! А до чого весілля, га?

— Весілля, та не для вас а для нас. Забирайтеся з подвіря бо...

Бо що? — крикнув Мацько. Ти нас з весілля виганяєш? Го! Го! Го! Того ще нігде не було щоб кого з весілля вигнали, та ще до того жовніра.

— Може й не було а у мене буде. Кажу вам по добрій волі ідіть собі геть поки час і поки цілі.

— А ми на злість не підем — сказали Поляки оба враз. Ви музики грайте, ми кинемо до баса сто марок.

— Нас згодив господар без гроший грати для всіх — відповіли музики. Як нам не кажуть то ми й не будемо.

— Граєш, чи не граєш? — крикнув Стах— бо зараз скрипки на тріски розлетяться.

— Що...о...о? Дивіться який відважний... А може скорше твої кістки на прах тут розсиплються.

Вступись мені з очей кажу — тупнув ногою Лещук.

— Ти на кого тупаєш? Знаєш хто я є?! — заревів Мацько. — Руш мене пальцем а побачиш — і витягнув з похви баґнет.

Стах і собі вхопив за рукоятку. Люде почали відступатися щораз далі. Музики сховали скрипки під пахи — той з бубном щез як пес в ярмарок. Тільки Іван Деркач приступився близше і став собі за плечима Стаха.

— Ти за баґнет?! Ти до бійки? Тут на моїм подвірю? На моїй батьківщині? Ще тут не даш мені спокою? Мало я черeз вас витерпів і ми всі? Зневажати мене і Україну? розсипався Лещук.

— Я... на тебе і на твою Україну! — крикнув Мацько, держучи далі баґнет в руці готовий до бійки.

І тут сталося щось неймовірне. Як роздразнений звір кинувся Лещук на Мацька, вирвав йому баґнет з руки і пхнув його глубоко в груди. Мацько ані йойкнув. Як повалена колода гримнув на землю і по нім.

В ту ж мить Стаха, що хотів обстати за товаришем вхопив з заду міцно за гортанку Деркач, повалив його на землю і почав топтати колінами по грудях та дусити за шию. Той пробував боронитись пружався і корчився як притоптаний вуж та не помогло.

Оба Поляки свою буйність переплатили життєм.

Весілля нагло скінчилось. Люде розбіглися по домам, музики втікли, ніхто й не бачив коли. Лещук і Деркач щезли сейчас по убивстві як їх не було. Одні кажуть що помандрували на Чехи, а другі, що на Велику Україну. Їм одна дорога, а людям здогадів десять.

Молода мусіла сама ночувати пошлюбну нічку а вранці її враз зі старими Лещуками забрали в тюрму.

12. I. 1924.



# МІТИНГИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗА

КОТСВИЛ, ПА. Тов. ім. Б. Хмельницького, від. 248 поівдомляє, що мітинґ відбудеться о 1. годині вечером в неділю, 11. мая в церковній гали при Чалий стр. На порядку нарад суть важні справи. Кождий член повинен явитись. — В. Струщ, предс.; Н. Левкович, секр.

РОВЕЙ, Н. ДЖ. Тов. Укр. Згода, від. 294 повідомляє, що надзвичайний мітинґ відбудеться о 2. годині попол. в неділю, 11. мая в церковній гали при Ірвінґ ул. На порядку нарад будуть важні справи до полагодження а контрольна комісія здасть справозданне. Неявившийся член заплатить кару 1 дол., а урядник 2 дол. — Н. Моссора, пр.; А. Нагребецький, секр.

НОРТГЕМПТОН, ПА. Тов. Українські Січові Стрільці, від. 44 повідомляє своїх членів, що звичайний мітинґ відбудеся в неділю, 11. мая о 2. годині пополудни в гр. православній гали. Проситься всіх членів прибути і вирівнати свої залеглости, а коли прибуде богато членів, то підемо разом до фотоґрафії, котра би була поміщена в аклендари на рік 1925. — В. Шишка, предс.; А. Мазур, кас.; Л. Демчик, секр.

ДЖЕМЕЙКА, Н. Й. Бр. св. Юрія, від. 160, повідомляє своїх членів, що річний мітинґ відбудеться о годині 7. вечер в суботу, 10. мая в гали Паріляка під ч. 66 Чорч ул. На порядку нарад є важні справи до полагодження і вибір нового уряду. Неявившийся член підлягає карі 1 дол., а урядник 2 дол. — Я. Притика, предс.; Т. Білоус, кас.; Л. Ковальчук, секр.

ШИКАҐО, ІЛЛ. Тов. ім. Т. Шевченка, від. 52 відбуде свій мітинґ в четвер 22. мая на гали під ч. 1950 Вест Ірі ул., при Робей, на котрім всі члени мають бути присутні. Неявившийся член заплатить кару 1 дол., а урядник 2 дол. — Н. Читвінський, пр.; С. Новодворський, секр.

ШИКАҐО, ІЛЛ. Бр. св. Стефана, від. 221 повідомляє, що місячний мітинґ відбудеться в неділю, 10. мая в церковній гали при Райс і Оклей. Мітинґ відбудеться зараз по Службі Божій. На порядку нарад важні справи до полагодження. — М. Берак, пр.; П. Ґуральчук, секр.

КЛІФТОН, Н. ДЖ. Тов. Українська Січ, від. 182 повідомляє, що звичайний мітинґ відбудеться о 2. годині попол. в неділю, 11. мая в гали Укр. Школи під ч. 212 Президент ул. На порядку нарад будуть товариські справи до рішення як рівнож буде приниматись нових членів до Тов. і до У. Н. Союза без вступного. Неявившийся член заплатить кару 50 ц., а урядник 1 дол. — О. Зубар, предс.; М. Пипюк, секр.

РОЧЕСТЕР, Н. Й. Тов. Запорожська Січ, від. 367 повідомляє, що місячний мітинґ відбудеться о годині 7.30 вечером в вівторок, 13, мая в гали церковній під ч. 303 Гудсон Евню. На порядку нарад будуть важні справи до полагодження, отже проситься членів прийти на мітинґ на час котрий тут подається а не скорше, так як ви знаєте, бо галя буде замкнена. — А. Бабій, предс.; М. Антонів, секр.

РОМ, Н. Й. Бр. св. Арх. Михаїла, від. 121, повідомляє своїх членів, що піврічний мітинґ відбудеся в неділю, 11. мая о годині 2. в гали Ф. Клара під ч. 225 Савт Вашінґтон ул. Проситься всіх членів місцевих і позамісцевих аби явилися на тім мітинґу бо суть важні справи до полагодження і буде приниматися нових членів без вступного. Отож кождий з вас нехай приведе з собою по одному здоровому членови, а також вписуйте свої діти до У. Н. Союза. Подаю контролі до відома щоби здала рахунок з року перейшлого і сего. Котрий член не явиться на мітинґ, заплатить кару 1 дол., а урядник 2 дол. — М. Павелко, предс.; С. Николайків, кас.; Вас. Чуйко, секр.

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА. Отсим подаесь до відома місцевим і позамісцевим членам тов. Любов, від. 45, що звичайні збори відбудуться в неділю, 11. мая о 2. годині сполудня в домі тов. У. А. Горожан під ч. 847 Н. Френклин ул. Пригадуесь, що суть важні справи до рішення, як баль і голосовання над календарем на рік 1925, а також полагодженне недокінчених справ з минувшого місяця. Буде принематись в члені без вступного до У. Н. Союза, а до Товариства після статута. Користайте з нагоди днесь, бо завтра буде пізно. Хто перший приведе нового кандидата в члени, сего прилюдно оголоситься, що дбає о розвій Товариства і У. Н. Союза. — Т. Малик, секр.

КЛІВЛЕНД, О. Тов. Сокіл, від. 336 повідомляє, що місячні збори відбудуться в суботу, 10. мая о годині 1. пополудни в гали Укр. Нар. Дому. Проситься всіх членів явитись. Буде приниматися нових членів до У. Н. Союза, а дітий до Молодечого відділу, котрий має засноватися при Товаристві. — Г. Кисіль, предс.; Г. Степанек, секр.

ДІТРОЙТ, МИЦ. Повідомляється членів бр. св. Івана Хрестителя, від. 292, що по причині смерти брата Са Барія, взиваеться усіх членів на місячні збори, котрі відбудуться в неділю, 11. мая в галі парохіяльній о годині 12.30 вполудне. Без ріжниці чи має заплачене чи ні, на зборах мусить бути присутний і принести після ухвали 1 дол. на вінок. Кождий член має подати свою точну адресу, бо в разі якогось випадку щоби не ходити попід дурного хату. Таксамо не присилайте дітей з вкладками, але самі приходіть. Приводіть своїх знакомих котрі ще не стоять в У. Н. Союзі і вписуйте свої жінки і діти, бо смерть не перебирає. Беріть примір з Бабія, чоловік в силі вку, 39 літ, був здоровий, сильний, захорував і у двох тижнях поховали. — Д. Запотічний, П. Кізел.

ТАМС, В. ВА. Тов. ім. Т. Шевченка, від. 26, сим повідомляє, що на місце уступившого секретаря Васия Бузька, вибрано секретарем т. Гр. Солоденьку, а заступником т. Василя Піпу. Місячні збори будуть відбуватися в тімсамім місці і часі що й дотепер. — Г. Магун, голова.

ВЕСТБУРИ, Л. АЙ., Н. Й. Тов. ім. Тараса Шевченка, від. 267 повідомляє членів, що місячний мітинг відбудеся в неділю, 11. мая о годині 2. попол. в домі Теодора Агреса. На порядку нарад важні справи до полагодження. Неявившийся член заплатить кару після ухвали статута. На мітингу буде приниматися членів від 1 року до 55 до Товариства і У. Н. Союза без вступного. Тож просимо користати з нагоди. Вразі слабости Товариство платить 6 дол. тижневоз запомоги. — Т. Агрес, предс.; О. Гладкий, кас.; Л. Янчак, секр.

ОЛІЄН, Н. Й. Тов. Запорожська Січ, від. 363 повідомляє своїх членів, що мітинґ відбудеться в неділю, 11. мая о 2. годині пополудни в Ґрін Вуд гали на Іст Стейт ул. На сей мітинг проситься усіх членів явитися як один, бо суть дуже важні справи до полагодження. Довгуючих членів проситься прийти і вирівнати свої залеглости, бо інакше будуть суспендовані. Товариші! Незабульте привести нових членів, бо се останний місяць в котрім принимается членів без вступного до Тов. і до У. Н. Союза. Друга нагода може так живо не трафиться і ми не знаємо що з нами може завтра статися. Тому вписуйте свої жінки і діти, бо діти то будучність нашого народу і У. Н. Союза. Неявившийся член заплатить кару після статута. — І. Мацкула, пр.; І. Скробач, секр.